

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

07 серпня 2018 р.

Київ

№ 391-р

Про визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеного у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 03.08.2018 № 500-01/3649-п та повідомлення про державну допомогу, надіслане Департаменту інфраструктури міста Сумської міської ради від 22.06.2018 № 631/05.01.01-07 (вх. № 312-ПДД від 25.06.2018), яке було подано на виконання пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (далі – Порядок 2-рп),

ВСТАНОВИВ:

1. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

1.1. Надавач підтримки

(1) Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради (40030, м. Суми, вул. Горького, 21, ідентифікаційний код юридичної особи 24013674) (далі – Департамент ІМ Сумської МР).

1.2. Отримувач підтримки

(2) Комунальне підприємство «Міськводоканал» Сумської міської ради (40030, м. Суми, вул. Білопільський шлях, 9, код юридичної особи 03352455) (далі – КП «Міськводоканал»).

1.3. Мета (ціль) підтримки

(3) Метою (ціллю) підтримки є:

- сприяння окремим видам господарської діяльності;
- сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;

- забезпечення належного утримання, поточного та капітального ремонту об'єктів житлово-комунального господарства;
- задоволення потреб мешканців міста в якісних житлово-комунальних послугах згідно із встановленими нормативами та стандартами.

1.4. Підстава для надання підтримки

- (4) Рішення Сумської міської ради № 2913-МР від 21.12.2017 «Про затвердження Комплексної цільової програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства міста Суми на 2018 – 2020 роки» (далі – Програма 1) та зміни до нього: рішення Сумської міської ради VII скликання від 28.02.2018 № 3093-МР, від 03.05.2018 № 3413-МР.
- (5) Рішення Сумської міської ради від 24.12.2015 № 160-МР «Про Комплексну програму охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2016-2018 роки» (далі – Програма 2) та зміни до нього: рішення Сумської міської ради від 21.12.2017 № 2917-МР «Про Комплексну програму охорони навколишнього середовища м. Суми на 2016 – 2018 роки» (зі змінами).

1.5. Очікуваний результат

- (6) Відповідно до Програми 1.
- (7) Забезпечення функціонування водопровідно-каналізаційного господарства міста Суми:
  - забезпечення охорони водозаборів та очисних споруд;
  - заміна пожежних гідрантів та оновлення показчиків пожежних гідрантів по місту;
  - придбання водопровідних та каналізаційних люків;
  - виконання геофізичного дослідження свердловин;
  - проведення капітального та поточного ремонту колекторів, каналізаційних та водопровідних мереж;
  - капітальний ремонт з підключення будинків.
- (8) Проведення заходів з будівництва, реставрації та реконструкції:
  - реконструкція (санація) самотічного каналізаційного колектора Д 400-600 мм;
  - реконструкція (санація) самотічного каналізаційного колектора Д 500 мм;
  - реконструкція (санація) самотічного каналізаційного колектора Д 600-800 мм;
  - реконструкція (санація) самотічного каналізаційного колектора Д 400-500 мм;
  - реконструкція каналізаційного залізобетонного самотічного колектора Д 600-1000 мм;
  - реконструкція хлорного господарства на очисних спорудах міста Суми з переведенням на гіпохлорит натрію;
  - реконструкція аварійного самотічного колектора Д-400;
  - будівництво огороження території I поясу зони санітарної охорони водозабору та окремо збудованих свердловин на Ново-Оболонському водозаборі в міста Суми.
- (9) Придбання спеціалізованої техніки для надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.
- (10) Відповідно до Програми 2.
- (11) Реконструкція відповідних технологічних вузлів та обладнання міських очисних споруд: решіток у грабельній.
- (12) Реконструкція каналізаційного самотічного колектора Д-1000 мм.
- (13) Реконструкція каналізаційного залізобетонного самотічного колектора Д-600.

1.6. Форма підтримки

- (14) Щодо Програми 1.
- (15) Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям).

КП «Міськводоканал» представляє Департаменту ІМ Сумської МР проведені фактичні витрати, після чого Департамент ІМ Сумської МР відповідно до програмно-цільового методу, визначеного Бюджетним кодексом України, фінансує відповідний трансферт.

(16) Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям).

КП «Міськводоканал» проводить процедури державних закупівель відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», після чого Департамент ІМ Сумської МР відповідно до програмно-цільового методу, визначеного Бюджетним кодексом України, фінансує відповідний трансферт.

(17) Щодо Програми 2.

(18) Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям).

КП «Міськводоканал» представляє Департаменту ІМ Сумської МР проведені фактичні витрати, після чого Департамент ІМ Сумської МР відповідно до програмно-цільового методу, визначеного Бюджетним кодексом України, фінансує відповідний трансферт.

1.7. Обсяг підтримки

(19) Відповідно до Програми 1.

(20) Загальний обсяг підтримки – 160 556,206 тис. грн.

(21) Кошти міського бюджету – 159 331,884 тис. грн.

З них:

2018 рік: 141 101,884 тис. грн;

2019 рік: 8 580 тис. грн;

2020 рік: 9 650 тис. грн.

(22) Кошти державного бюджету (за рахунок співфінансування) – 1 224,322 тис. грн.

З них:

2018 рік: 1 224,322 тис. грн;

2019 рік: 0 тис. грн;

2020 рік: 0 тис. грн.

(23) Відповідно до Програми 2.

(24) Загальний обсяг підтримки – 52 827,83 тис. грн.

(25) Кошти міського бюджету – 23 009,33 тис. грн.

З них:

2016 рік: 1 340,33 тис. грн;

2017 рік: 3 183 тис. грн;

2018 рік: 18 486 тис. грн.

(26) Кошти державного бюджету (за рахунок співфінансування) – 29 818,5 тис. грн.

З них:

2016 рік: 0 тис. грн;

2017 рік: 0 тис. грн;

2018 рік: 29 818,5 тис. грн.

1.8. Тривалість підтримки

(27) Програма 1: з 01.01.2018 по 31.12.2020.

(28) Програма 2: з 01.01.2016 по 31.12.2018.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

(29) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів

господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

(30) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

(31) Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

(32) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення ЄС) заходи з підтримки, яку надає держава, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.

(33) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»:

- водовідведення – діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод;
- підприємство централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення;
- система централізованого водовідведення – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;
- централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;
- питне водопостачання – діяльність, пов'язана з виробництвом, транспортуванням та постачанням питної води споживачам питної води, охороною джерел та систем питного водопостачання;
- підприємство питного водопостачання – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечує населення питною водою за допомогою пунктів розливу (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та/або виробництво фасованої питної води;

- система питного водопостачання – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого та нецентралізованого питного постачання;
  - централізоване питне водопостачання – діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (34) Згідно зі статтею 7 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення, зокрема, шляхом:
- державної підтримки, регулювання та нагляду у сфері питного водопостачання і водовідведення відповідно до цього Закону;
  - здійснення заходів організаційного, науково-технічного, санітарно-епідеміологічного, природоохоронного, економічного, правового характеру щодо поліпшення якості питної води, розвитку питного водопостачання, охорони джерел і систем питного водопостачання, відновлення запасів питної води;
  - задоволення потреб населення у питній воді шляхом пріоритетного розвитку систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, створення резервних систем питного водопостачання.
- (35) Згідно із статтею 8 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, а також проведення науково-дослідних робіт із вдосконалення питного водопостачання та ресурсозбереження.

3. СФЕРА ПРИРОДНОЇ МОНОПОЛІЇ

- (36) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (37) У той час як українське законодавство містить чітко визначене поняття «природна монополія», у первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу воно відсутнє. Натомість існує положення, що стосується законної монополії, що означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тільки у тій мірі, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.
- (38) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий

попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.

- (39) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають кумулятивно бути виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення ЄС, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
  - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
  - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидювання комерційної діяльності.
- (40) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності унаслідок перехресного субсидювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг в будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (41) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функцій у сфері природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресного субсидювання.
- (42) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (43) Отже, державна підтримка суб'єкту господарювання, яка надана для обслуговування та управління системами водопостачання та водовідведення, з урахуванням пункту 211 Повідомлення ЄС, не буде впливати на конкуренцію, а отже, не буде державною допомогою, якщо:
- об'єкт інфраструктури не має прямих конкурентів у межах певної території (КП «Міськводоканал» є суб'єктом природної монополії по Сумській області);
  - обсяг приватного фінансування у відповідну сферу є незначним (система водопостачання не є привабливою для приватного інвестора через складність

технологічних особливостей виробництва, значну затратність експлуатації інфраструктури тощо) (КП «Міськводоканал» засноване на комунальній власності територіальної громади міста та створено з метою забезпечення підприємств, установ, організацій та населення водою, здійснює відведення стічних вод та очистку стічних вод. Майно КП «Міськводоканал» належить йому лише на праві господарського відання, тому Сумська міська рада виділяє кошти міського бюджету на утримання, ремонт та оновлення активів);

- об'єкт інфраструктури не призначений для отримання переваг певними суб'єктами господарювання або галузями, проте є корисним для суспільства в цілому.

4. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (44) КП «Міськводоканал» засноване на комунальній власності територіальної громади міста та створено з метою забезпечення підприємств, установ, організацій та населення водою, здійснює відведення стічних вод та очистку стічних вод.
- (45) КП «Міськводоканал» є суб'єктом природної монополії та включене до зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по Сумській області.
- (46) Державна підтримка стосовно Програми 1 та Програми 2 буде використана на надання послуг з водопостачання та водовідведення як суб'єктом природної монополії. Перехресне субсидювання відсутнє.
- (47) Фінансова підтримка на покриття видатків, які пов'язані з наданням платних послуг КП «Міськводоканал», не надається.
- (48) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, а також проведення науково-дослідних робіт із вдосконалення питного водопостачання та ресурсозбереження.
- (49) Відповідно до статті 6 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до принципів державної політики належить, зокрема, гарантоване першочергове забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб.
- (50) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, – підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції. На ринку надання послуг з водопостачання та водовідведення в місті Суми у КП «Міськводоканал» відсутні конкуренти.
- (51) Отже, враховуючи викладене, державна підтримка з метою належного функціонування систем водопостачання та водовідведення КП «Міськводоканал», яке обслуговує, покращує, стежить за нормальним функціонуванням систем водопостачання та водовідведення, не буде державною допомогою відповідно до Закону.
- (52) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію.

(53) Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 4 березня 2016 року № 2-рп, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 4 квітня 2016 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом інфраструктури міста Сумської міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка (фінансування) у формі субсидій, поточних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям), що виділені рішенням Сумської міської ради № 2913-МР від 21.12.2017 «Про затвердження Комплексної цільової програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства міста Суми на 2018-2020 роки» та змінами до нього: рішення Сумської міської ради VII скликання від 28.02.2018 № 3093-МР, від 03.05.2018 № 3413-МР, комунальному підприємству «Міськводоканал» Сумської міської ради на період з 01.01.2018 по 31.12.2020 у сумі 160 556,206 тис. грн, та підтримка (фінансування) у формі субсидій, поточних трансфертів підприємствам (установам, організаціям), що виділені рішенням Сумської міської ради від 24.12.2015 № 160-МР «Про Комплексну програму охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2016-2018 роки» та змінами до нього: рішення Сумської міської ради від 21.12.2017 № 2917-МР «Про Комплексну програму охорони навколишнього середовища м. Суми на 2016-2018 роки» (зі змінами), комунальному підприємству «Міськводоканал» Сумської міської ради на період з 01.01.2016 по 31.12.2018 у сумі 52 827,83 тис. грн, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ